Удирдах, дэмжих болон анхдагч үйл ажиллагаа

Prof. Dr. Cees Th. SMIT SIBINGA
IQM Consulting, Univ. of Groningen

Агуулга

- Удирдах болон үндсэн үйл ажиллагааны ач холбогдол
- Удирдах, дэмжих болон анхдагч үндсэн үйл ажиллагааг тодорхойлох, задлан шинжилгээ хийх
- Үйл ажиллагааны элементүүд
- Удирдан зохион байгуулах үйл ажиллагааг хянах

Үйл ажиллагааны ач холбогдол

- Удирдах ба зохион байгуулах гэдэг нь байгууллагыг дээд түвшинд удирдан зохион байгуулах үйл ажиллагаа юм. Тухайлбал. төлөвлөх, зааварчлах
- Дэмжих,буюу хоёрдогч үйл ажиллагаа нь үнсэн буюу анхдагч үйл ажиллагааг тухайлбал хүний нөөц, санхүү, захиргаа, инженерийн үйлчилгээ, хог хаягдал, аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулах нөхцөл бүрдүүлж дэмжиж өгнө

Үйл ажиллагааны ач холбогдол

- Анхдагч буюу үндсэн үйл ажиллагаа гэдэг нь байгууллагын үндсэн бизнес гол үйл ажиллагаа юм. Тухайлбал. Цус, сийвэн, эс цуглуулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, шинжлэх, хадгалах, эмнэлэгт олгох зэрэг болно

Чанартай төгс үйл ажиллагаа явуулахад дэмжлэг, удирдлага хэрэгтэй (эрхэм зорилго ба алсын хараа).

Үйл ажиллагааны ач холбогдол

Байгууллагын үйл ажиллагааны 3 түвшин байна. Үүнд: –

- Удирдлага, зохион байгуулалт
- Дотоод орчин үйлдвэрлэл, үйл ажиллагаа явуулах байр, өрөө тасалгаа, тоног төхөөрөмж
- Үндсэн үйл ажиллагаа (донор элсүүлэх, сонгох, цус цуглуулах, шинжлэх, үйлдвэрлэл, хадгалалт, эмнэлэгт олгох гэх мэт ханган нийлүүлэлтийн үйл ажиллагаа)

Үйл ажиллагааг тодорхойлж, дүн шинжилгээ хийх

Үйл ажиллагааг тодорхойлж, дүн шинжилгээ хийх

- Удирдах, зохион байгуулах чухал үйл ажиллагааг тодорхойлох ,
- Байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааг дэмжих
- Ямар үе шатаар үйл ажиллагаа явагдахыг тодорхойлох
- Хүлээгдэж байгаа үр дүнд нөлөөлөх нөлөөлөлд дүн шинжилгээ хийх
- Тавьсан зорилгодоо хүрэхэд дээд удирдлагаас ямар дэмжлэг хэрэгтэй байгаад дүн шинжилгээ хийх

Үйл ажиллагааг тодорхойлж, дүн шинжилгээ хийх

- **Удирдан дэмжих** үйл ажиллагааг тодорхойлох
  - Боломжтой нөөцүүд; Хүний, санхүүгийн, ханган нийлүүлэлтийн, хүрээлэн байгаа орчны, нийгмийн
  - Боломжтой технологи, тоног төхөөрөмжүүд
  - Боломжит цаг хугацаа
  - Амжилтын шалгуурууд (Хяналт, үнэлгээ)
  - Чанар болон эдийн засгийн үр ашиг

Үйл ажиллагааг тодорхойлж, дүн шинжилгээ хийх

- ❑ Ямар **дэмжлэг** хэрэгтэй байгааг тодорхойлох

    - Хүний нөөц

    - Хүрээлэн байгаа орчин, засвар үйлчилгээ, хог хаягдал

    - Дагалдах хэрэгсэл

    - Тоног төхөөрөмж

    - Эрүүл ахуй, аюулгүй байдал

    - Баримтжуулалт

Үйл ажиллагааг тодорхойлж, дүн шинжилгээ хийх

- **Анхдагч үйл ажиллагааны** усргал дарааллыг тодорхойлох

- Нийгэм, байгууллагууд, ЭМЯ, эмнэлэгүүдтэй хамтын ажиллагаа

- Донор, ЦЦБ үйлдвэрлэх түүхий эд- Бүхэл цус цуглуулах

- Бүхэл цуснаас ЦЦБ үйлдвэрлэх

- Цусны нэгж бүрд заавал хийх шинжилгээ/ чанарын хяналт, үйлдвэрлэлийн явц дундын хяналт (бүтээгдэхүүний өвөрмөц үзүүлэлт)

Үйл ажиллагааг тодорхойлж, дүн шинжилгээ хийх

- Хадгалалт, эмнэлэгт олголт, хүйтэн хэлхээ, тээвэрлэлт

-

Үйл ажиллагааг тодорхойлж, дүн шинжилгээ хийх

- Ямар үе шат хэрэгтэй байгааг тодорхойлно
  - үйл ажиллагаа ямар логик дараалал, үе шаттай байх
  - хяналтын эгзэгтэй цэгүүд
- Хүлээгдэж буй үр дүнд нөлөөлж болох зүйлд дүн шинжилгээ хийх
  - үйл ажиллагааны динамик, дэвшил
  - цаг хугацаа
  - чанарын баталгаа, баримтжуулалт

Үр дүнд тулгуурласан удирдлага (ROM)

Үйл ажиллагаа – 5 үндсэн элементээс тогтсон үйл ажиллагааны гинж (хамрах хүрээ, асуудалд суурилсан) –

1. Үр дүн (орц ‘Түүхий эд’)
2. Үйл ажиллагаа (ажилбарууд, ЗҮА, СҮА)
3. Ажилтан (ЗЭҮХ)
4. Нөөцүүд (тоног төхөөрөмж, дагалдах хэрэгсэл мэдээллийн тогтолцоо, санхүү)
5. Үр дүн (гарц ‘Зорилгодоо нийцэх’)

Үр дүнд тулгуурласан удирдлага (ROM)

Удирлагын 11 үндсэн зарчим –

1. Мэргэжил, хөдөлмөрийн хэлтэс
2. Эрх мэдэл, үүрэг хариуцлага
3. Нэг удирдлага (хөлөг онгоц дээр нэг л ахмад байдаг)
4. Нэг зорилго, чиглэл рүү харах (нийтлэг зорилго, алсын хараа, эрхэм зорилго)
5. Сахилга бат (хөдөлмөрийн ёс)
6. Байгууллагын болон хувийн сонирхол

Үр дүнд тулгуурласан удирдлага (ROM)

7. Анхаарч урамшуулах (гүйцэтгэл, үр дүн)
8. Үүрэг даалгар өгөх гинж (тайлагнах уялдаа, хамаарал) ба баг ангилах (ажлын дээд, дунд ба доод түвшин)
9. Материал (зөв газар зөв цагт бэлэн байх)
10. Бүх ажилтанд тэгш, шудрага байх (HRM)
11. Санаачлага – удирдагч нь зохион байгуулалт санаачлагыг сайшаан дэмждэг байх

Удирдах үйл ажиллагаа

Дээд удирдлагын эрх үүрэг нь байгууллагын алсын хараа эрхэм зорилгод үндэслэгдэнэ

- Жилийн ажлын болон чанарын төлөвлөгөө
- Жил тутмын удирдлагын дүн шинжилгээ
- Байнгын сургалт явуулах төлөвлөгөө ба дадлагажуулах
- Урт хугацааны стратеги

Удирдах үйл ажиллагаа

- ❑ **Жилийн ажлын төлөвлөгөө**
  - Хэмжиж болохуйц зорилго, зорилт
  - Эмч, ажилчдыг хөгжүүлэх, хүний нөөцийг чадавхжуулах
  - Чанарын тогтолцоо, удирдлагыг хөгжүүлэх
  - Байр, тоног төхөөрөмж, машин, засвар, үйлчилгээ,
  - Төсөв, санхүү
- ❑ Зорилго, шалгуур үзүүлэлт
- ❑ Хэрэгжүүлэх цаг хугацаа

Дэмжих болон хоёрдогч үйл ажиллагаа

Байгууллагын үндсэн үйл ажиллагаа, чанарын төлөвлөлт, дүн шинжилгээнд үндэслэн тасгуудын анхдагч үйл ажиллагааг удирдан дэмжих

- Тасаг нэгжүүдийн төлөвлөлт; үйлдвэрлэл болон үр дүн гарц, цаг хугацаа
- Хүний нөөц, мэргэжил олголт (ур чадвар)
- Захиргаа, санхүү (эдийн засгийн үр ашиг болон зардлаа нөхөх)
- Чанарын удирдлага, баримтжуулалт
- Мэдээлэл харилцаа холбооны технологи (ICT)
- Бусад

Дэмжих болон хоёрдогч үйл ажиллагаа

- Дотоод аудит
- Ханган нийлүүлэгчийн асуудлууд
- Үйлүүлэгчийн сэтгэл ханамж
- Удирдлагын дүн шинжилгээний орц

Анхдагч үйл ажиллагаа

Үйл ажиллагааны тодорхойлолтонд үндэслэсэн үндсэн үйл ажллагааг хариуцах (баримтжуулалтын пирамидын Түвшин 2) ба жилийн төлөвлөгөө (үйлдвэрлэл болон чанарын) –

- Хамтын ажиллагаа; нийгэм, эмнэлгийн байгууллагууд
- Цус цуглуулах; Донор зохион байгуулалт ба PR
- Үйлдвэрлэл; ЦЦБ үйлдвэрлэх
- Шинжилгээ/ ЧХ; заавал хийх болон чанарын хяналт бүтээгдэхүүний өвөрмөц үзүүлэлт
- Хадгалалт, түгээлт, хүйтэн хэлхээ, тээвэрлэлт

Гол ойлголт

- Үйл ажиллагааг тодорхойлох нь чанарын тогтолцооны чухал нэг хэсэг
- Байгууллагын бүх л гол (анхдагч болон дэмжигч) үйл ажиллагаанд үйл ажиллагааны тодорхойлолт бичигдэнэ.
- Үйл ажиллагаа нь алсын хараа, эрхэм зорилгыг тусгасан байх ёстой
- Үйл ажиллагаа нь жилийн ажлын төлөвлөлт болон үйлдвэрлэл, чанарын зорилгод нийцсэн байна.